

Domáci glasovi

Štev. 85.

Lienz, sreda 1. maja 1946.

Leto 2.

EN PRIMER - ŠTIRJE NAUKI

"Celo v današnjih dneh, ko je stiska evropskih in azijskih držav tako velika, se še vedno kvarijo znatne količine živil v skladiščih ali med potjo, ali pa jih onstran morja v Ameriki mečejo v morje ter kurijo lokomotive z njimi. Posebno hud in obsežen primer je sedaj opisal londonski "Daily Mail" v nekem poročilu iz Argentine:

"Vsa Argentina divje špekulira s pšeničnimi delnicami. Nebrzdana špekulacija obsega milijone mernikov žita, ki sedaj neuporabljene ležijo onstran La Plate v "pampah". Tega žita ne bodo nikdar spravili v Evropo in še večje količine romajo v lokomotive kot nadomestek za premog. Parne lokomotive, ki vozijo vlake z žitom, morajo imeti toliko lesa za kurjavo s seboj, da je v tem primeru količina žita, ki ga prevaža, - postranska stvar.

Temu položaju je krivo to, da Argentina med vojno ni mogla nikjer dobiti premoga in je zato pričela kuriti z žitom. Četudi bi država sedaj dobila premog, bi minilo nekaj časa, predno predelajo lokomotive. Posledica tega pomanjkanja je, da argentinsko prebivalstvo "nori za žitom". Uradniki in prodajalke plavajo v valovih špekulacije in špekulanti prodajajo na tisoče delnic, ker pričakujejo, da se bodo cene na svetovnem trgu zvišale, čim bodo zaloge porabljene."

P r v i nauk je, da je vprašanje premoga izredno važno in da pomeni svetovna preskrba s premogom središče problemov. Problemi pa so zato tu, da se jih reši.

D r u g i nauk je, da velike količine živil, ki so v enem delu sveta, ne morejo priti do stradajočih v drugem delu, čemur so vzrok le transportne težave - kar spet povzroča pomanjkanje premoga. Deloma pa so še drugi vzroki za transportne težave.

T r e t j i nauk pravi, da danes ne smemo prepustiti privatni inicijativi, da reši taka važna vprašanja, od katerih odvisi življenje in kruh stotin milijonov ljudi, kajti prav sedaj se je izkazalo, da privatna inicijativa ni dorasla takim nalogam in da se izpridi v špekulaciji.

Č e t r t i nauk pa dobimo iz prejšnjih treh. Ti trije vplivajo s svojimi vzroki in posledicami toliko preko območja posamezne države, da je nujno, da mednarodno sodelovanje reši zadevo. Do tega ne bi imele interese - da vzamemo primer Argentine - le stradajoče države, katerim bi bilo pomagano z argentinskim žitom, temveč tudi Argentina sama. Saj Argentini bi bilo le pomagano, če je svet ne bo smatral kot državo divje špekulacije in lakomnežev po dobičku na stroške stiske stradajočih, ako bi uredili njeno gospodarstvo in transportne razmere. S tem bi namreč mogla tudi sama z lastnim gospodarstvom na normalnih, trdnih temeljih, nekoč kljubovati krizi v lastni državi.

Štirje nauki - za človeštvo koristnejši in dragocenejši kot marsikatera vroča debata pri konferenčni mizi." ("Salzburger Nachrichten", od 27. 4. 1946.)

Cilj komunistov

"Vsaka demokratična socialistična stranka, od katere zahtevajo, naj sprejme komunistično stranko v svoje vrste, stoji pred iz-

redno veliko težavo. Ta obstoji v taktiki komunističnih voditeljev, ki dajejo izjave o lojalnosti, za katerimi pa se skrivajo pravi nameni.

Pri tem se predpostavlja, da je mogoče izpovedati se za kako stvar, toda delati za drugo. Cilj združiteljske politike je očividno - priključiti se demokratičnim socialističnim strankam, njihove voditelje spraviti ob zaupanje in jim znotraj iztrgati iz rok njihove organizacije.

Dimitrov n.pr. pod pretvezo nasilne zahteve po enotnosti brez odlašanja prizna, da je cilj komunistov pasti v hrbet demokratičnim socialističnim strankam. Ko bi te enkrat spravili s poti, bi bilo vse pripravljeno za odločilni boj med kapitalizmom in komunizmom.

Ta politika je dvojček tiste politike, ki stremi za ustanovitvijo protiravolucionalne zveze. Pri tem se misli na anglo-ameriško vojaško zvezo, ki bi v slučaju, da bi Sovjetska Rusija ogražala interese ene izmed obeh velesil, bila dovolj močna, da prisili Rusijo k popuščanju ali pa jo v vojni premaga.

Na isti način bi se Dimitrov rad polastil organizirane sile delavskega razreda, da bi ga tam, kjer - kakor n.pr. v Angliji - ima oblast, potegnil v zunanjo obrambno črto Sovjetske zveze. Kjer pa organizirani delavski sloj - kakor n.pr. v Ameriki - še ni na vladi, naj bi služil vsaj kot ovira protiruskim stremljenjem.

Angleška delavska stranka pa ne more sprejeti teh dveh alternativ kot izključni ali pa dokončni: ne more poslušati nasvetov sveta, kjer stoji oboroženi kapitalizem pripravljen za boj proti napredujočemu komunizmu. Ne more pa tudi ne sprejeti Dimitrovove alternative, ki bi pomenila, da bodo vse organizirane sile delavstva zastavljene proti napredovanju protirevolucije pod ruskim vodstvom.

Obe poti bi vodili naravnost do izdajstva nad našo civilizacijo in bi povzročili katastrofo.

To je resnični notranji razlog strategije, katero so se komunisti odločili uporabiti. Pri tem predpostavljajo, da je nasilna revolucija neizbežna ter sklepajo, da predstavlja angleška oblika demokracije, ki temelji na strogo ustavnih metodah, nič drugega kot prehodno dobo.

Ker se komunistična stranka smatra kot varuh proletarijata, bi se morala pomešati med vrste delavske stranke, da bi jo obvladala. Samo tako more pripraviti tisto diktaturo, ki je potrebna, da uveljavi svojo avtoriteto potem, ko bi se proletarijat polastil oblasti. Zato hoče komunistična stranka doseči ustanovitev države z enotno stranko. Pri tem zanika pravice opozicije, svobodo govora in združevanja kakor tudi dolžnosti posameznega državljana, kateremu ti lastna vest več kot strankina navodila.

Angleška delavska stranka noče biti odvisna od Moskve, pa tudi ne Washingtona. Prepričana je, da bo Organizacija Združenih narodov z zmogljnostjo predstavljanja in z modrostjo dosegla uspeh. -

V vsej tej zmedi lahko pazljiv opazovalec vidi, da si večina ljudi želi iti po taki poti, ki s pametno ohranjenim mirom vodi do svobode in demokracije. To je želja, za katere izpolnitev se more truditi vsaka močna stranka, ki resnično veruje v mir in ki se ne pusti odvrniti od prave poti niti po stranki reakcije niti po stranki katastrofe."

Zgornji članek je napisal profesor H.J.Laski, predsednik angleške delavske stranke. Članek je objavila tudi celovška "Die Neue Zeit" 27. aprila 1946.

"ALI SO VOJAKI KRIVI?"

Tako sprašuje dunajski list "Arbeiter Zeitung" v svojem članku od 27.4. Ker je članek izredno zanimiv, prinašamo najbistveneješe odlomke:

"Če danes očitajo avstrijskim vojakom, da so se borili v nemški armadi, tedaj je naš odgovor: Bili so prisiljeni. Kdor se je branil, so ga postavili ob zid. Posameznik je bil brez moči. Avstrijci so bili porazdeljeni med posamezne nemške enote tako, da je bil skupen odpor nemogoč. Na enega Avstrijca je prišlo 10 Nemcev."

"Kljub silni premoči", tako nadaljuje "Arbeiter Zeitung", "pa so Avstrijci nudili odpor, v začetku seveda v majhnem obsegu, pozneje pa se je razvilo organizirano odporno gibanje. In to avstrijsko odporno gibanje je doprineslo neštete žrtve. - Kdor torej brez razlike obsoja vojake, omalovažuje žrtve avstrijskega odpora."

Avstrijskim vojakom očitajo, da so se udeleževali plenjenja in nasilnih dejanj nemške armade. Gotovo so bili soudeleženi pri vsem tem avstrijski nacisti, toda večina avstrijskih vojakov jim je to preprečila, omejila in omilila take slučaje. Vprašati je treba prebivalstvo bivših zasedenih držav, kaj si mislijo o avstrijskih vojaki. Vprašati je treba zaveznike vojne ujetnike, kako so avstrijski vojaki z njimi postopali. In vprašati je treba nemške nacistične, kaj si mislijo o avstrijskih vojaki: Dali nam bodo najslabše - in s tem najboljše spričevalo."

Mi blagrujemo tiste dežele, ki so imele kot okupatorje take avstrijske vojake, kot jih opisujejo v zgornjem članku, in nam je močno žal, da jih tudi k nam v Jugoslavijo ni bilo. Res so bili med zasedbenimi četami v naši deželi tudi Avstrijci, a vsi ti so bili še hujši priganjači kot Prusi. Verjetno zaradi tistega sovraštva proti Slovencem, ki je lastno vsem avstrijskim Nemcem. Dejstvo pa je.

= : =

PODTALNO DELOVANJE NA POLJSKEM. Poljski min.za javno varnost je izjavil, da se nahaja med aretiranimi gestapovskimi ovaduhi tudi agent nemške tajne službe, ki je delal za tajno službo "neke velesile". Minister je javil, da so do 1.IV. 1946 uničili 191 tolp, ki so delovale proti poljski vladi "na ukaz in v prid tujih agentov". Pri tem čiščenju so zaplenili velike količine orožja, tudi uničevalca tankov, težke in lahke strojnice ter približno 8.000 pušk. ("Volkszeitung" od 30. 4.1946.)

NEREDI V MONAKOVEM. Pri prvem javnem zborovanju bavarske monarhistične stranke, ki je bilo 28. 4. v Monakovem, je prišlo do pretepanja in neredov, ko je vodja stranke pozval k enotnosti v boju za kraljevem imenu in k brez-pogojni obrambi privatne lastnine.

Stranski prostori gledališča, kjer je bilo zborovanje, so bili napolnjeni z množico, ki se je pretepalala. Ameriški vojaški policiji je uspelo vzpostaviti mir. - Agencija ACA javlja iz Frankfurta, da je ob priliki okrožnih volitev v Diessenu pri Monakovem prišlo do incidentov, ko se je preko 5.000 židovskih preseljencev spopadlo z nemškimi volilci. Najmanj 18 ranjencev so prepeljali v bolnišnico. ("Volkszeitung" od 30. aprila 1946.)

OKROŽNE VOLITVE V JUŽNI NEMCIJI. Preteklo nedeljo so v ameriški zasedbeni coni Nemčije imele okrožne volitve. Na Bavarskem je krščansko-demokratska stranka zmagala z absolutno večino, dobila je 70% oddanih glasov - 3393 sedežev. Socialisti so dobili 23% glasov - 1039 sedežev. Za komuniste

so glasovali 4% volilcev - dobili so 116 sedežev. Stranka gospodarske obnove je dobila 1 in pol % glasov in 28 sedežev. Vse druge stranke skupaj pa 125 sedežev. - V pokrajini Groß-Hessen so socialisti dobili 539 sedežev in 455.474 glasov, krščanski demokratje 446 sedežev in 392.576 glasov, liberalni demokratje 11 sedežev in druge stranke skupaj 39 sedežev. V severni Badenki so krščanski demokratje dobili absolutno večino. Dosegli so 54% glasov, za njimi so socialdemokratje s 27%, komunisti s 5% in liberalni demokratje s 4 in pol % oddanih glasov. ("Volkszeitung" od 30. aprila 1946.)

NOBENIH SVEČANOSTI ZA 1. MAJ NA BAVARSKEM. Vojšaska vlada za Bavarsko je prepovedala obhode in zborovanja za 1. maj. Dalje je oblast odredila, da se ne smejo izobešiti zastave na javnih poslopjih in tudi ne pokazati v javnosti. ("Volkszeitung" od 30.4.1946.)

NOBENIH KRIŽEV V DUNAJSKIH ŠOLAH. Dunajski župan general Körner je kot predsednik mestnega šolskega sveta odredil, da v sobah dunajskih šol ne bodo namestili križev. ("Salzburger Nachrichten" od 29. aprila 1946.)

"KARDINAL INNITZER V PROTI-SOVJETSKEM TABORU". Celovška "Volkszeitung" od 30. aprila piše: "Osebna gonja je spet postala politično orodje levičarjev. Tako je "Volks-wille" (komunistični list) napadel dunajskega kardinala Innitzerja, češ da je socialističnemu poslancu Mr. M. Orbachu dejal, "da je nemogoče obnoviti cerkev sv. Štefana, ker so Rusi pokradli les." Obenem pripoveduje vsemogoče bajke, ter zahteva, "da je treba stopiti na prste takim hujskačem". In kaj je res? Na tozadevno vprašanje je kardinal Innitzer izjavil, da, kolikor ve, ni nikoli sprejel poslanca z imenom Orbach in če bi ta poslanec bil med večjo delegacijo, pa ni nikdar govoril o stvari, katero navaja komunistična partija. ("Volkszeitung" od 30. aprila 1946.)

SPOPAD NA TEHERANSKEM LETALIŠČU. Ko je min. predsednik samoupravne pokrajine Azerbejdžan pristal na letališču v Teheranu, je prišlo med tovarniškimi delavci, ki so ga hoteli sprejeti na letališču in med žandarmerijo, ki jih je očitno pri tem ovirala, do krvavega spopada. Dva člana levičarske stranke "Tudeh" sta bila ubita, štirje pa ranjeni. ("Volkszeitung" od 30. aprila 1946.)

IZ SLOVENIJE. Zveza mladine Slovenije je v "Ljudski pravici" priobčila odprto pismo okrajnemu ljudskemu odboru v Dol. Lendavi, ki se je pri Zvezi pritožil nad skupino 9 "kulturnikov" ljubljanske ZMS, češ, da je ta skupina ob priliki gostovanja v Dol. Lendavi in še v dveh drugih krajih s svojim filmsko puhlim sporedom, prostaškimi pevskimi in glasbenimi točkami ter naravnost nesramnimi prizori močno razburila vse poslušalce. ZMS v odprtem pismu potrjuje, da so vse obtožbe resnične in da je vseh teh 9 pokvarjencev iz Most pri Ljubljani izključila iz svojih vrst. Imena teh "kulturnikov" so naslednja: Romih Dušan, Žagar Leander, Kariš Albert, Matlas Viljem, Magajna Erih, Pečnik Viktor, Koprivec Srečko, Belc Anton in Derganc Alojz.

KOMISIJA za ugotavljanje vojnega dobička v Polju pri Ljubljani je razpravljala o vojnem dobičku naslednjih oseb: Gostinčar Dominik, posestnik iz Zg. Zadobrove (230.000 din); Klesnik Venceslav, sedlar iz Zaloga (253.000 din); Žle Ivan, posestnik iz Sp. Zadobrove (468.579 din). Tudi v Mostah pri Ljubljani so razpravljali proti šestim vojnim dobičkarjem, vendar njihovih imen v časopisju niso objavili.

UMRLI SO: Wölfling Anton, nam. pivovarne Union; Jožefa Žagar, Ivan Šircelj, služitelj ženske bolnice, Nepužlan Drago, abiturient, br. Osvald Rogale, frančiškan, dr. Koprivnik Franc, prof. v pok., vsi iz Ljubljane.